

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

HRADY ZÁPADNÝCH SLOVANOV

Peter Šalkovský

Publikácia vznikla s podporou
Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR
a Slovenskej akadémie vied (projekt VEGA 2/0050/12)

NITRA 2015

Peter Šalkovský

HRADY ZÁPADNÝCH SLOVANOV

Nitra 2015

Archaeologica Slovaca Monographiae
Fontes, Tomus XIX

Hlavný redaktor – doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.

Recenzenti – PhDr. Rudolf Procházka, CSc., doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.

Výkonná redaktorka – Mgr. Zuzana Staneková

Nemecký preklad – PhDr. Ľubomír Novotný, PhD.

Kresby – Silvia Ptáčková (digitalizácia plánov), Žaneta Nagyová (úpravy rekonštrukcií)

Počítačová sadzba – Mária Kunová

Návrh obálky – PhDr. Peter Šalkovský, DrSc., Mária Kunová

Tlač – VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava

Rozširuje – Archeologický ústav SAV

Akademická 2, 949 21 Nitra

tel.: +421/37/6943 209

fax.: +421/37/733 56 18

email: nraukniz@savba.sk

Na prednej strane obálky – nížinné hrady Ostrów Lednicki a Gross Raden (http://www.monety.bank-noty.pl/pj/grodziska/jpg500/air_ostrow_lednicki1.jpg; *Voss 2000*, obr. 168); výšinný hrad Budeč (*Bar-tošková 2000*, 397, obr. 280; 281); pôdorys časti opevnenia hradu v Spišských Tomášovciach (*Šalkovský 2006*, obr. 3 – upravené).

Na zadnej strane obálky – slovanské hrady (Wildberg, Kastorf 1, 2 a Mölln) na kastorfsko-möllnských jazerách (*Schmidt 2000*, obr. 202); včasnostredoveké hrady na Slovensku; rozšírenie západných Slovanov a ich hlavných kmeňov.

© Archeologický ústav SAV, Nitra 2015

© Peter Šalkovský, 2015

Vydal: Archeologický ústav SAV

ISBN 978-80-89315-95-6

OBSAH

1 ÚVOD	7
2 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA HRADOV	19
2.1 Situovanie hradov v krajine	19
2.2 Pôdorysné dispozície a veľkosť hradov	23
3 FORTIFIKAČNÉ KONŠTRUKCIE, ROZMERY a VNÚTORNÁ ZÁSTAVBA HRADOV	33
3.1 Konštrukcie hradieb	33
3.2 Rozmery a vzhľad hradieb	51
3.3 Hradné brány a veže	53
3.4 Hradné priekopy	55
3.5 Zástavba hradných areálov	55
4 VÝSTAVBA A OBRANA HRADOV	65
4.1 Organizácia a priebeh výstavby hradov	65
4.2 Materiály na výstavbu hradov, odhad pracovných kapacít, doby výstavby, počtu obyvateľstva a obrancov hradu	65
5 FUNKCIE, HISTORICKÉ OSUDY A VÝZNAM HRADOV	71
5.1 Včasnostredoveké hrady Slovanov na území Poľska	73
5.2 Včasnostredoveké hrady Slovanov na území Nemecka medzi Labe a Odrou	83
5.3 Včasnostredoveké hrady Slovanov na území Slovenska, Moravy a Čiech	101
5.3.1 Slovensko a Morava	101
5.3.2 Čechy	118
6 ZÁVER	127
7 REGISTER VYBRANÝCH HRADOV	129
8 BIBLIOGRAFIA	137
8.1 Literatúra	137
8.2 Pramene	161
8.3 Zoznam skratiek časopisov	161
9 ZUSAMMENFASSUNG	163